

ПРОБЛЕМНО-ПОШУКОВІ ЗАВДАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (НА ПРИКЛАДІ ПІДГОТОВКИ КОРЕКЦІЙНИХ ПЕДАГОГІВ)

Загальновідомо, що рівень цивілізованості суспільства визначається його ставленням до найбільш уразливих категорій громадян, зокрема, до осіб з обмеженими функціональними можливостями.

За роки незалежного існування в Україні створено нормативно-правову основу функціонування варіативної системи освітніх послуг для дітей, які потребують корекції фізичного та психофізичного розвитку. Передбачені освітні послуги для дітей різних нозологій і з різним ступенем тяжкості порушень. Освітні послуги такі діти можуть отримувати з двох років. Законодавством передбачено створення у разі потреби відділень «Матері та дитини» для дітей віком до 2 років у центрах соціальної реабілітації для дітей з інвалідністю. Розбудова системи спеціальної освіти потребує внесення змін у навчальні плани і програми підготовки корекційних педагогів.

Значимо, що сучасне суспільство потребує фахівців творчих і активних. Щоб стати справжнім професіоналом, потрібно навчитися жити в світі, який постійно змінюється, та адекватно реагувати на ці зміни, бути професійно мобільним і готовим до самоосвіти. Володіння певними професійними знаннями, уміннями й навичками сьогодні вже не є єдиним показником кваліфікованості й професіоналізму. Сучасному педагогові необхідно бути компетентною, інтелектуально, морально й духовно розвиненою особистістю, самостійною та відповідальною, здатною до критичного аналізу надбань педагогічної теорії та практики та їх модернізації відповідно до потреб сьогодення. Компетентний фахівець здатний до творчого та гнучкого застосування своїх знань, умінь та навичок в умовах зміни поля його професійної діяльності. Наведені вище положення є основою модернізації вищої освіти як в Україні, так і в інших європейських країнах [1].

Ми вважаємо, що формування компетентності майбутнього спеціаліста значною мірою залежить від ступеня розвитку творчого потенціалу особистості студента, що передбачає, зокрема, здатність бачити проблему та генерувати ідеї для її розв'язання.

На думку професора М. Супруна, корекційний педагог має бути здатним створити такий виховний простір навчального закладу, який забезпечує особистісне зростання учнів, формує в них почуття

приналежності до співтовариства дорослих й однолітків, сприяє конструктивній самозміні, гармонізації особистості як педагога, так і дитини [3].

Кращому розумінню студентами особливостей майбутньої професійної корекційно-реабілітаційної діяльності сприяють практичні заняття. Студенти виконують різні творчі завдання – розробляють конспекти уроків, корекційних занять, позакласних заходів, батьківських зборів тощо. Виконання проблемних завдань, поставлених викладачем, сприяє розвитку креативності й самостійності студентів, запобігає виникненню формального ставлення до майбутніх професійних обов'язків. Апробацію розроблених матеріалів студенти здійснюють під час педагогічної практики, яка проходить в спеціальних та інклюзивних школах і реабілітаційних центрах. Таким чином, одним із шляхів підготовки фахівців нового покоління, які мають вказані вище професійні якості, ми вбачаємо у розвитку творчого потенціалу студентів.

Аналіз наукових праць в галузі педагогіки творчості (Т. Дмитренко, І. Зязюн, Л. Нечепоренко, Н. Ничкало, С. Сисоєва, О. Чаплигін та ін.) дає підставу для висновку, що поняття «творчий потенціал» характеризує здатність педагога до створення чого-небудь нового, оригінального. Творчий потенціал розглядається як соціально-значима характеристика й показник рівня розвитку особистості.

Серед провідних характеристик творчого потенціалу особистості, зокрема, виділяють: реалізацію творчих здібностей як індивідуально-психологічних особливостей особистості; актуалізацію творчих сил як міру можливостей реалізації творчих здібностей; потребу в саморозвитку як результат творчої мотивації; творчу діяльність, що функціонує в трьох сферах: соціальній, індивідуальній і професійній [2]. Оскільки в рамках нашого дослідження нас цікавить сфера професійної творчої діяльності, розглянемо приклади творчих завдань, які студенти виконують під час вивчення курсів «Спецметодика корекції комбінованих порушень» і «Корекційна робота з дітьми з комбінованими порушеннями розвитку в інклюзивних класах». Вказані курси автор даної статті читає студентам спеціальності «Корекційна освіта (ортопедагогіка)» у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова (м. Київ).

Так, студентам пропонується розробити моделі розвиткового середовища для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з різними видами комбінованих порушень розвитку; підібрати та обґрунтувати вправи для розвитку життєвих навичок таких дітей; визначити проблеми, з якими дитина з комбінованими порушеннями розвитку може стикатися в спеціальному або інклюзивному навчальному закладі та запропонувати ефективні педагогічні шляхи розв'язання цих проблем; розробити

варіанти організації навчальної діяльності та дозвілля дітей в інклюзивному навчальному закладі тощо.

Тринадцятирічний досвід роботи автора даної статті у вищій школі дозволяє зробити висновок, що в останні роки спостерігається тенденція зростання кількості студентів з високим рівнем творчого мислення, які здатні самостійно планувати й організовувати власну діяльність. Ми вважаємо, що провідним мотивом позитивного ставлення студентів до творчої діяльності є потреба в самовираженні. Відмітимо також, що багатьом студентам властиві такі якості, як здатність до бачення проблеми й пошуку нестандартного її розв'язання; легкість генерування нових ідей; гнучкість та критичність мислення; здатність до незалежних суджень; самостійність; розвинене почуття гумору; упевненість у собі й прагнення до лідерства; творче ставлення до засвоєння професійних знань; наявність мрії-мети.

Викладене вище дозволяє зробити висновок, що використання методів проблемного навчання й різних форм організації навчальної діяльності в процесі викладання предметів педагогічного циклу сприяє підвищенню в студентів педагогічного університету творчої активності, самостійності, ініціативності, прояву оригінальності в продуктах творчості. Все це сприяє формуванню особистості, яка володіє технологією творчої праці, здатної створювати нове й нести за це персональну відповідальність у цілому.

Список використаних джерел і літератури:

1. Компетентнісний підхід до підготовки педагогів у зарубіжних країнах: теорія та практика: монографія / Н. М. Авшенюк [та ін.]. – Кіровоград : Імекс, 2014. – 279 с.
2. Розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця: монографія / Т. О. Дмитренко [та ін.]. – Херсон : Вишемирський В. С., 2014. – 422 с.
3. Супрун М. Особистість педагога-дефектолога – запорука успіху в питаннях вирішення завдань соціалізації вихованців спеціального закладу освіти / М. Супрун, М. Мельниченко // Зб. наук. пр. ; Серія : Пед. науки / Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. – Кіровоград, 2013. – Вип. 123 (2). – С. 328–332.